

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
Черкаської гімназії № 31
Протокол № 1
від 29.08.2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор
Оксана ПИЛИПЮК
_____
Наказ № _____
від 29.08.2025 року

Освітня програма
Черкаської гімназії № 31
Черкаської міської ради
Черкаської області
цикл базового предметного навчання
(7–9 класи)
освітньої програми «Ліга крилатих»

ЗМІСТ

Розділ I. Загальні положення.

Розділ II. Вступ.

Розділ III. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою.

Розділ IV. Загальний обсяг навчального навантаження для 7-9-х класів, що працюють за освітньою програмою «Ліга крилатих»

Розділ V. Перелік навчальних програм, які використовуються для реалізації освітньої програми.

Розділ VI. Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології.

Розділ VII. Опис інструментарію оцінювання

Розділ І. Загальні положення

Освітня програма «Ліга крилатих» Черкаської гімназії №31 (рівень базової середньої освіти, цикл базового предметного навчання, 7–9 класи) створена відповідно до Закону України «Про освіту» (№2145-VIII від 05 вересня 2017 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (№463-IX від 16 січня 2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова КМУ №898 від 30 вересня 2020 року), розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» (№988-р від 14 грудня 2016 р.), з урахуванням принципів сучасної освітньої політики та Стратегії розвитку освітніх оцінювань у сфері загальної середньої освіти в Україні до 2030 року, наказу Державної служби якості освіти України №01-10/240 від 22.08.2024 «Про проведення другого етапу експертизи освітньої програми «Ліга крилатих» (рівень базової середньої освіти, цикл базового предметного навчання, 7–9 класи).

Розділ II. Вступ

У Програмі реалізовано наступність і послідовність основних підходів, принципів, форм, методів тощо освітньої програми «Ліга крилатих» базової середньої освіти, адаптаційного циклу (5-6 класи)».

Програма спрямована на реалізацію мети базової середньої освіти, визначеної Державним стандартом базової середньої освіти, і передбачає забезпечення цілісного й гармонійного розвитку особистості, набуття нею досвіду виконання різних видів діяльності на циклі базового предметного навчання рівня базової середньої освіти, закладення основ для подальшого здобуття освіти на рівні профільної середньої освіти (академічного або професійного спрямування).

Основними наскрізними завданнями Програми визначено такі:
формування ключових компетентностей, а також наскрізних умінь учнів;
гармонійний психічний і фізичний розвиток особистості;
формування активної громадянської позиції, здатності конструктивно взаємодіяти й співпрацювати, розвиток критичного мислення, ініціативності, самостійності в здобуванні знань, виховання шанобливого ставлення до національно-культурних цінностей тощо.

Предметні цілі й завдання конкретизовано у вступних частинах до навчальних програм із навчальних предметів / інтегрованих курсів.

Прикметною ознакою Програми є її побудова на засадах інтегративного, діяльнісного й компетентнісного підходів. Це дало змогу зреалізувати особистісну орієнтацію навчання, узгодити й структурувати зміст навчальних предметів й інтегрованих курсів, обрати оптимальний і доцільний для реалізації мети й завдань Програми дидактико-методичний інструментарій, закласти основи для реалізації визначених у чинному законодавстві ціннісних орієнтирів сучасної освіти. Наступність і перспективність між циклами – адаптаційним і базовим предметним навчанням – зреалізовано на рівні змістового, діяльнісного й результативного компонентів.

У Програмі впроваджено вертикальну, горизонтальну й діагональну інтеграцію на рівні змісту й процесу навчання. Це дало змогу:

– побудувати навчальні програми на засадах концентрично-спірального підходу, що вможливує поступове й системне досягнення здобувачами освіти результатів навчання, а також подолання освітніх втрат, стимулює здобувачів освіти до мобільного переносу знань, самостійного пошуку і виявлення причинно-наслідкових зв'язків між процесами і явищами, які вивчають;

– застосувати соціокультурну тематику, що становить системний перелік відомостей міжпредметного характеру, вивчення яких зумовлює об'єктивне посилення процесу інтеграції, а також формування мотиваційно-ціннісної сфери учнів і розширення їхнього світогляду;

– упровадити інтегровані групові проекти, тематика й проблематика яких зорієнтована на підготовку до профільного навчання.

Розділ III. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Продовжувати навчання за Програмою можуть учні, які досягли результатів навчання, визначених Державним стандартом та пройшли адаптаційний цикл (5–6 класи) базової середньої освіти або відповідними навчальними програмами того чи іншого року навчання, що підтверджується наявністю річного оцінювання (свідоцтво досягнень).

Свідченням цього має бути відповідний документ. За його відсутності учень / учениця / учні мають змогу пройти відповідне оцінювання до початку нового навчального року в порядку, визначеному абзацом другим пункту 4 розділу II Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року №28 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160).

Розділ IV. Загальний обсяг навчального навантаження для 7-9-х класів, що працюють за освітньою програмою «Ліга крилатих»

Загальний обсяг навчального навантаження зорієнтовано на роботу закладу загальної середньої освіти за 5-денним навчальним тижнем. Він становить: 7 клас – 1190 год, 8 клас – 1225 год, 9 клас – 1242,5 год – 3745 годин, як визначено Базовим навчальним планом Державного стандарту базової середньої освіти (додаток 23).

Освітні галузі	Предмети та інтегровані курси	Навантаження	Кількість годин		
			7 кл.	8 кл.	9 кл.
Мовно-літературна	Українська мова	тижд.	3	3	3
		рік	105	105	105
	Література	тижд.	3,5	3,5	3,5
		рік	122,5	122,5	122,5
	Англійська мова*	тижд.	3,5	3,5	3,5
		рік	122,5	122,5	122,5
Математична	Математика	тижд.	5	5	5
		рік	175	175	175
Природнича, соціальна та здоров'я-збережувальна	Природничі науки**	тижд.	8	9,5	9,5
		рік	280	332,5	332,5
Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна	Історія та суспільні науки***	тижд.	3	3,5	4
		рік	105	122,5	140
Інформатична	Інформатика	тижд.	2	2	2
		рік	70	70	70
Мистецька й технологічна	Арттехнології	тижд.	3	2	2
		рік	105	70	70
Фізична культура	Фізична культура	тижд.	3	3	3
		рік	105	105	105
Загалом (без фізичної культури + фізична культура)		тижд.	34 (31+3)	35 (32+3)	35,5 (32,5+3)
		рік	1190	1225	1242,5
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій і групових занять****		тижд.	1	1	0,5
		рік	35	35	17,5
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження			32	33	33
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)			35 (32+3)	36 (33+3)	36 (33+3)

**Розділ V. Перелік навчальних програм, які використовуються
для реалізації освітньої програми**

Перелік навчальних програм і модельних навчальних програм

Освітня галузь	Предмет / інтегрований курс / курс за вибором	Повна назва програми (із зазначенням: модельна / навчальна)
Мовно-літературна	Українська мова	Горошкіна О. М., Оришкевич Т. І., Попова Л. О. Українська мова. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 3 засідання експертної комісії з української мови від 27.02.2024)
	Література	Фідкевич О. Л. Література. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 3 засідання експертної комісії з літератури (української і зарубіжної) від 28.02.2024)
	Англійська мова	Горошкін І. О. Англійська мова. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 4 засідання експертної комісії з іноземних мов від 17.04.2024)
Математична	Математика	Селютіна О. М., Теплякова О. Б. Математика. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 3 засідання експертної комісії з математики від 28.02.2024)
Природнича, соціальна та здоров'я-збережувальна	Природничі науки	Задорожний К. М., Засекіна Т. М., Лашевська Г. А., Полтавченко Д. В., Рудич М. В. Природничі науки. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол №3 засідання експертної комісії із здоров'я, безпеки та добробуту від 05 серпня 2024 року; протокол №11 засідання експертної комісії з фізики й астрономії від 29 липня 2024 року; протокол №12 засідання експертної комісії з географії від 08 серпня 2024 року; протокол №9 засідання експертної комісії з біології та екології від 12 серпня 2024 року; протокол №12 засідання експертної комісії з хімії від 12 серпня 2024 року)
Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна	Історія та суспільні науки	Малієнко Ю. Б., Дудар О. В. Історія та суспільні науки. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол №1 засідання експертної комісії із здоров'я, безпеки та добробуту від 25 січня 2024 року; протокол № 8 засідання експертної комісії з історії від 04 червня 2024 року; протокол № 4 засідання експертної комісії з громадянської освіти та правознавства від 05 червня 2024 року)

Інформатична	Інформатика	Завалій О.М., Твердохліб І.А. Інформатика. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 3 засідання експертної комісії з інформатики від 28.03.2024)
Мистецька й технологічна	Арттехнології	Жиган І. М., Калашникова О. В., Кондратова В. В., Проша А. В., Чистякова Л. О. Арт- технології. 7–9 класи. Навчальна програма (Схвалено для використання в освітньому процесі; протокол № 2 засідання експертної комісії з технологій від 23.02.2024; протокол № 2 засідання експертної комісії з мистецтва від 06.03.2024)
Фізична культура	Фізична культура	Баженков Є. В., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Дутчак М. В., Дніпров О. С., Бідний М. В., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Малечко Т. А., Омеляненко І. О., Волкова І. В., Педан О. С. та інші). Фізична культура. 7-9 класи Модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 24 липня 2023 року № 883).

Розділ VI. Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології

Змістом програми передбачено урізноманітнення видів діяльності здобувачів освіти (дослідницької, текстової, пошукової, проєктної, творчої тощо), що уможливило ефективне формування визначених Державним стандартом базової середньої освіти наскрізних умінь і ключових компетентностей.

Кореляція знаннєвого, діяльнісного, ціннісного й ставленнєвого орієнтирів навчання зумовлює вибір тематики досліджень, тем інтегрованих навчальних проєктів, видів самостійної / індивідуальної діяльності учнів.

Реалізація Програми передбачає вмотивоване комбінування традиційного й інноваційного інструментарію:

технологій і форм технологій і форм (STEM-освіта, заняття-квести тощо);
методів («навчаюсь, навчаючи інших», проєктів, дослідницько-пошукових й інтерактивних, ситуаційних і текстових вправ тощо),
засобів (карт пам'яті, блок-схем, лепбуків тощо) організації освітнього процесу,
проведення дискусій,
застосування цифрових технологій для презентації здобутих результатів тощо.

Зміст і принципи побудови Програми зумовлюють і перегляд ролі вчителя в освітньому процесі: він набуває функцій порадирика, консультанта, координатора навчальної діяльності учнів, які завдяки цьому матимуть змогу вибудувати власну освітню траєкторію, зважаючи на очікувані результати навчання, а також свої потреби й запити. Крім того, у змісті розроблених навчальних предметів / інтегрованих курсів закладено можливості для індивідуалізації і диференціації навчання учнів.

Розділ VII. Опис інструментарію оцінювання

Відповідно до пункту 2 ст. 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

Оцінювання має відбуватися за 12-бальною шкалою, визначеною законодавством.

В основу розробленої системи оцінювання результатів навчання учнів покладено такі критерії і визначено показники кожного з них:

знанневий – усвідомленість, правильність, вичерпність / лаконічність (залежно від завдання), логічність, змістовність, конкретність, узагальненість;

мотиваційно-діяльнісний – репродуктивний (виконання за планом, зразком, алгоритмом, з використанням ключових слів; увідповіднення, зіставлення, поєднання, доповнення, наслідування), репродуктивно-продуктивний (опрацювання й систематизація інформації, переказування її, аналізування, спостереження, володіння термінологією), продуктивний (інтерпретування, критичне оцінювання й використання засвоєного, прогнозування способів застосування його, дослідження проблеми й самостійне розв'язання її із застосуванням ситуаційно доцільних методів, способів і стратегій, конструктивна взаємодія задля досягнення певного результату); *ціннісно-ставленнєвий* – ставлення до себе, до інших осіб, подій, процесів, явищ, керування своїм емоційним станом, здатність до самоосвіти й саморозвитку;

рефлексійний – здатність аналізувати власну діяльність, а також діяльність інших осіб, визначати способи поліпшення навчальних результатів, оцінювати ризики й наслідки власних дій.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів сформульовано на основі загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти.

У 5–7 класах оцінювання результатів навчання учнів здійснюється за критеріями оцінювання, визначеними Міністерством освіти і науки України відповідно до вимог Нової української школи (наказ МОН № 1093 від 02.08.2024), згідно з Державним стандартом базової середньої освіти.

Особливості оцінювання:

Застосовуються чіткі та прозорі критерії, які орієнтовані на рівні досягнень учнів (початковий, середній, достатній, високий).

Оцінювання має формувальний характер – воно допомагає учням усвідомлювати власні успіхи й зони для розвитку.

Враховуються не лише навчальні результати, а й динаміка особистого прогресу.

Педагог може використовувати інструменти формувального оцінювання: рубрики, чек-листи, усні та письмові зворотні зв'язки, само- й взаємооцінювання.

Під час оцінювання учнів оцінка має відображати всі групи результатів навчання.

З огляду на це слід визначати рівень навчальних досягнень / виставляти оцінку, беручи до уваги діяльність учня / учениці під час кількох занять.

Застосування формувального оцінювання дасть змогу об'єктивно оцінити результати навчання здобувачів освіти, окреслити перспективи поступу в досягненні визначених навчальними програмами очікуваних результатів. Необхідно забезпечити систематичний і системний, чіткий і вмотивований зворотний зв'язок із учнями, привертаючи увагу до їхніх досягнень, успіхів у навчанні. Оцінювання поточних навчальних результатів здобувачів освіти за певний проміжок часу (тему, розділ) відбувається з урахуванням виконаних ними різних видів діяльності й має бути об'єктивним й аргументованим.

Самооцінюванню має передувати рефлексійна діяльність здобувачів освіти, оскільки на основі особистісної рефлексії відбувається адекватне оцінювання учнем / ученицею

результатів своєї діяльності, що є важливим для формування критичного мислення, самокорекції поведінки (або дій) і позитивного ставлення до діяльності задля конструктивної мотивації та підвищення результативності. Тобто висновки, зроблені на основі аналізування, стануть підґрунтям для самооцінювання. Це дасть змогу учневі / учениці змодельовати подальшу освітню траєкторію, скорегувати власні

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
		Здобувач освіти
початковий	1	з допомогою інших осіб визначає об'єкт вивчення
	2	переважно самостійно визначає об'єкт вивчення, виокремлює поодинокі ознаки й характеристики його, записує і представляє здобуту інформацію в різних формах винятково з допомогою інших осіб
	3	самостійно визначає об'єкт вивчення, частково описує зв'язки між даними, відчуває труднощі в доборі прикладів, з допомогою вчителя / вчительки виявляє проблему дослідження й добирає із запропонованого переліку об'єкти / явища, властивості об'єктів / явищ, які можна дослідити; відчуває труднощі під час аналізу власної діяльності
середній	4	відтворює навчальний матеріал, не дотримуючись логічності і здебільшого дає правильні відповіді на уточнювальні запитання; виконує репродуктивні справи й завдання, припускаючись помилок
	5	пояснює навчальний матеріал, спираючись на ключові слова й словосполучення, план, зразок тощо; виконує навчальні дії за планом, зразком, алгоритмом, з використанням ключових слів; з допомогою вчителя / вчительки виявляє проблему дослідження й добирає із запропонованого переліку об'єкти / явища, властивості об'єктів / явищ, які можна дослідити; відчуває труднощі під час регулювання власного емоційного стану
	6	переказує навчальний матеріал, дає неповні й лаконічні відповіді на репродуктивні запитання за його змістом, записує і представляє здобуту інформацію переважно лише в одній якійсь формі; виконує навчальні дії, що передбачають увідповіднення, зіставлення, поєднання, доповнення, наслідування; самостійно виявляє проблему дослідження й добирає із запропонованого переліку об'єкти / явища, властивості об'єктів / явищ, які можна дослідити; переважно об'єктивно аналізує діяльність інших осіб
достатній	7	логічно й послідовно відтворює навчальний матеріал, усвідомлено наводить окремі приклади на підтвердження певних думок, здійснює усвідомлений пошук інформації, опрацьовує і переказує її, припускається неточностей у формулюванні проблеми й мети
		дослідження, виборі відповідних способів і засобів здійснення його; здатний регулювати власний емоційний стан
	8	демонструє достатній рівень знань про виучуваний об'єкт, аналізує здобуту інформацію, здебільшого самостійно записує її та представляє в різних формах (текстовій, табличній і графічній); зазнає окремих труднощів під час самостійного визначення мети й завдань дослідження відповідно до сформульованої проблеми; регулює

		власний емоційний стан
	9	використовує здобуті знання про виучуваний об'єкт у різних навчальних ситуаціях, здебільшого аргументовано висновок на основі самостійно зроблених спостережень і досліджень, вмотивовано використовує відповідну термінологію; переважно об'єктивно аналізує власну діяльність, а також діяльність інших осіб
високий	10	застосовує здобуті знання задля досягнення поставлених навчальних цілей, самостійно записує і представляє здобуту інформацію в різних формах (текстовій, табличній та графічній); проводить аналогії; чітко формулює проблему дослідження, аргументовано пояснює вибір об'єктів / явищ, властивостей об'єктів / явищ, які можна дослідити; регулює власний емоційний стан відповідно до умов спілкування
	11	критично оцінює і використовує здобуті знання задля розв'язання різних ситуацій, прогнозує способи застосування їх, інтерпретує здобуту інформацію, визначає способи поліпшення власних навчальних результатів, конструктивно й продуктивно співпрацює з іншими під час виконання різних видів навчальної діяльності
	12	досліджує проблему й самостійно розв'язує її, застосовуючи ситуаційно доцільні методи, способи і стратегії, конструктивно взаємодіє задля досягнення певного результату; виявляє здатність до самоосвіти й саморозвитку; оцінює ризики й наслідки власних дій